

Til nefndasviðs Alþingis

Þjóðminjasafni Íslands barst til umsagnar tillaga til þingsályktunar um breytta skipan ráðuneyta í Stjórnarráði Íslands, 167. mál.

Breytingamar eru samkvæmt markmiðum stjórnarsáttmála nýrrar ríkisstjórnar um samhentari stjórnarsýslu málaflokka ásamt samræmdari stefnumótun um þær áskoranir sem við blasa m.a. á sviði umhverfismála, tækniþróunar og menningar. Samkvæmt tillögunni munu háskólar, vísindi, iðnaður og nýsköpun sameinast í einu ráðuneyti, málefni menningar og viðskipta í öðru og málefni barna og skóla í því þriðja. Þjóðminjasafn Íslands á í raun samleið með öllum ráðuneytum þremur vegna lögbundins hlutverks þess. Þjóðminjasafn Íslands hefur lengst af tilheyrt skrifstofu menningarmála í mennta- og menningarmálaráðuneytinu ef frá eru talin árin 2013 – 2016 þegar Þjóðminjasafn Íslands var fært undir forræði forsætisráðuneytis með forsetaúrskurði nr. 71/2013. Þá var framkvæmd laga um stofnunina færð til forsætisráðuneytisins en framkvæmd safnalaga tilheyrði hins vegar áfram mennta- og menningarmálaráðuneytinu. Það háði þó ekki faglegri samvinnu Þjóðminjasafns Íslands sem höfuðsafs og annarra viðurkenndra safna sem áttu áfram í samstarfi þvert á mörk ráðuneyta í anda samhentrar stjórnarsýslu.

Þjóðminjasafn Íslands er höfuðsafn á sviði menningarminja og starfar skv. lögum um stofnunina nr.140/2011, lögum um menningarminjar nr. 80/2012 og safnalögum nr. 141/2011. Stofnunin annast varðveislu menningararfs, þekkingarsköpun, kynningu og þjónustu til landsmanna og gesta, innan lands og utan. Þjóðminjasafni Íslands er ætlað að standa fyrir og stuðla að rannsóknum á menningarsögulegum minjum um sögu Íslands, kennslu og útgáfu fræðilegra rita þar um. Sem leiðandi höfuðsafn er Þjóðminjasafnið viðurkenndum menningarminjasöfnum til ráðgjafar og mótár samræmda safnastefnu á sviði menningarminja.

Þjóðminjasafn Íslands er háskólastofnun með sjálfstæðan fjárhag skv. 1.gr. laga um stofnunina. Formlegir samstarfssamningar Þjóðminjasafns Íslands og Háskóla Íslands hafa frá árinu 2003 verið til grundvallar margþættri samvinnu stofnananna, m.a. um kennslu, rannsóknir og vísindi (sjá fylgiskjal). Árið 2013 tóku gildi sérstök lög um Þjóðminjasafn Íslands þar sem hlutverk þess háskólastofnunar var staðfest.

Hér er lagt til að Þjóðminjasafn Íslands sem er háskólastofnun verði fært undir forræði ráðuneytis háskóla og vísinda vegna samlegðar þess með háskólum og háskólastofnunum. Þjóðminjasafn Íslands hefði að auki sterk tengsl við ráðuneyti menningar og viðskipta vegna hlutverks þess á sviði menningar og ferðaþjónustu og í anda þeirrar samhentur stjórnarsýslu sem stefnt er að því að efla með breytingunum. Með því að staðsetja Þjóðminjasafn Íslands með málefnum háskóla og vísinda yrði unnt að efla enn frekar hlutverk höfuðsafsins á sviði rannsókna, vísinda og kennslu og þátttöku þess í framsæknu starfi háskólanna og háskólastofnananna um farsælt og hugverkadrifið samfélag.

Virðingarfylst,

Með kveðju / Kind regards
Margrét Hallgrímsdóttir
Þjóðminjavörður / Director General